

СТРУКТУРА І ЎЛАСЦІВАСЦІ ПСІХАЛОГІ НАЦЫІ

падрыхтавала Агеенка Яна
студэнтка 280118 групы

Нацыя-вышэйшы этап развіцця этнічнай супольнасці, які адпавядае пэўнай эканамічнай фармацыі. Псіхалогія этнічнай супольнасці (нацыі) - **нацыянальная псіхалогія** - мае сваю матэрыяльную базу, носьбітаў і адлюстроўвае агульнае, што ёсць у прадстаўнікоў цэлай нацыі ў светаўспрыманні, ўстойлівых формах падвядзення, рысах псіхалагічнага аблічча, у рэакцыях, прамовы і мове, адносінах да іншых людзей

СТРУКТУРА НАЦЫЯНАЛЬНАЙ ПСІХАЛОГІІ

Нацыянальная псіхалогія мае сваю структуру, якая ўяўляе сабой сукупнасць нацыянальна - псіхалагічных з'яў, якія складаюць яе змест. Яна ўключае ў сябе сістэмаўтваральны і дынамічны кампаненты.

СТРУКТУРА НАЦЫЯНАЛЬнай ПСІХАЛОГІі

Да сістэмаўтваральным кампаненту звычайна адносяць нацыянальную самасвядомасць, нацыянальны характар, нацыянальныя інтарэсы і арыентацыі, нацыянальныя пачуцці і настроі, нацыянальныя традыцыі і звычкі.

СТРУКТУРА НАЦЫЯНАЛЬнай ПСІХАЛОГІ

Нацыянальная самасвядомасць – усведамленне людзьмі сваёй прыналежнасці да пэўнай этнічнай супольнасці і яе становішча ў сістэме грамадскіх (дзяржаўных, міжэтнічных) адносін. Яно выяўляецца ў ідэях, поглядах, меркаваннях, пачуццях, эмоцыях, настроі і выказвае ўтрыманне, узровень і асаблівасці ўяўленняў членаў нацыі аб сваёй пэўнай ідэнтычнасці і адрозненні ад прадстаўнікоў іншых супольнасцей, аб нацыянальных каштоўнасцях і інтарэсах, аб гісторыі нацыі, яе цяперашнім стане і перспектывах развіцця, а таксама аб месцы сваёй сацыяльна-этнічнай супольнасці ва ўнутрыдзяржаўных, міждзяржаўных і міжнацыянальных адносінах.

СТРУКТУРА НАЦЫЯНАЛЬНАЙ ПСІХАЛОГІІ

Нацыянальны характар – гістарычна якая склалася сукупнасць устойлівых псіхалагічных рысаў прадстаўнікоў той ці іншай этнічнай супольнасці, якія вызначаюць звычайную манеру іх паводзін і тыповы вобраз дзеянняў і праяўляюцца ў дачыненні да іх да сацыяльна-бытавой асяроддзі, навакольнага свету, працы, свабоды і іншых нацый. Нацыянальныя інтарэсы і арыентацыі-грамадска-псіхалагічныя з'явы, якія адлюстроўваюць матывацыйны прыярытэты прадстаўнікоў той ці іншай этнічнай супольнасці, служаць захаванню яе адзінства і цэласнасці. Нацыянальныя інтарэсы і арыентацыі з'яўляюцца найважнейшай рухаючай сілай паводзінаў і дзейнасці людзей.

СТРУКТУРА НАЦЫЯНАЛЬНАЙ ПСІХАЛОГІІ

- Нацыянальныя пачуцці і настроі—эмацыйна афарбаванае стаўленне людзей да сваёй этнічнай супольнасці, яе інтарэсам, іншым народам і каштоўнасцям. Нацыянальныя пачуцці могуць мець як пазітыўны, так і негатыўны адценне.
- Нацыянальныя традыцыі і звычкі—якія склаліся на аснове працяглага вопыту жыццядзейнасці нацыі і трывала ўкаранелыя ў паўсядзённым жыцці, якія перадаюцца новым членам этнічнай супольнасці правілы, нормы і стэрэатыпы паводзін, дзеянняў, зносін людзей, захаванне якіх стала грамадскай патрэбай.

ДЫНАМІЧНЫ КАМПАНЕНТ ПСІХАЛОГІ НАЦЫІ

Дынамічны кампанент псіхалогіі нацыі (нацыянальна-псіхалагічныя асаблівасці), у адрозненне ад сістэмаўтваральных, дазваляе асэнсаваць і з выкарыстаннем эксперыментальных метадык найбольш дакладна выявіць спецыфіку праявы і функцыянавання нацыянальна - псіхалагічных феноменаў.

Прийнята лічиць, што ў структуру дынамічнага кампанента нацыянальнай псіхалогіі ўваходзяць мотивацыйна-фонавыя, інтэлектуальна-пазнавальныя, эмацыйна-валявыя і камунікатыўна-паводніцкія нацыянальна-псіхалагічныя асаблівасці, якія праяўляюцца як вынік непасрэднага рэагавання псіхікі прадстаўнікоў канкрэтных этнічных супольнасцяў.

СТРУКТУРА ПСИХОЛОГІ НАЦЫІ

- Матывацыйна-фонавыя нацыянальна-псіхалагічныя асаблівасці характарызуюць пабуджальныя сілы дзейнасці прадстаўнікоў той ці іншай этнічнай супольнасці, паказваюць своеасаблівасць іх матываў і мэтаў;
- Інтэлектуальна-пазнавальныя вызначаюць своеасаблівасць ўспрымання і мыслення носьбітаў нацыянальнай псіхікі, якое выяўляецца ў наяўнасці ў іх спецыфічных пазнавальных якасцяў, выдатных ад аналагічных у прадстаўнікоў іншых народаў і якія даюць магчымасць па асабліваму ўспрымаць навакольнае рэчаіснасць, ацэньваць яе, будаваць планы дзейнасці, мадэлі і схемы спосабаў дасягнення вынікаў.

СТРУКТУРА ПСИХОЛОГІ НАЦЫІ

- Эмацыйна-валявыя нацыянальна-псіхалагічныя асаблівасці абумоўліваюць функцыянаванне ў прадстаўнікоў той ці іншай этнічнай супольнасці выразна выяўленых своеасаблівых эмацыйных і валявых якасцяў, ад якіх шмат у чым залежыць выніковасць дзейнасці.
- Камунікатыўна-паводніцкія ахопліваюць інфармацыйнае і міжасобаснае ўзаемадзеянне, зносіны і ўзаемаадносіны прадстаўнікоў канкрэтных народаў, паказваюць іх адрозненне, паколькі ў этнічнай супольнасці існуюць свае ўсталяваліся нормы ўзаемаадносін і абмену неабходнымі звесткамі, асаблівасці арганізацыі і кіраўніцтва.

УЛАСЦІВАСЦІ ПСІХАЛОГІ НАЦЫІ

Ўласцівасці нацыянальна-псіхалагічных асаблівасцяў:

- 1) валодаюць здольнасцю дэтэрмінаваць на ўзроўні асобы або групы характар функцыянавання ўсіх іншых псіхалагічных з'яў, надаючы ім асаблівую накіраванасць;
- 2) немагчымасць прывядзення іх своеасаблівасці да нейкага агульнага назоўніка;
- 3) валодаюць яшчэ вялікімі ў параўнанні з іншымі псіхалагічнымі з'явамі кансерватыўнасцю і ўстойлівасцю;
- 4) іх разнастайнасць

нацыянальна-псіхалагічныя асаблівасці, канцэнтруючы ў сваім змесце нацыянальную спецыфіку псіхалагічных працэсаў і станаў, а таксама нацыянальнае своеасаблівасць ўзаемадзеяння, узаемаадносін і зносін людзей, валодаюць здольнасцю дэтэрмінаваць на ўзроўні асобы або групы характар функцыянавання гэтых псіхалагічных з'яў, надаючы яму асаблівую накіраванасць. **Дэтэрмінацыя этнапсіхалагічная** (ад лац. *determinare* — вызначаць) — працэс праявы прычыннай залежнасці, якая праяўляецца ў здольнасці нацыянальнай псіхалогіі (нацыянальна-псіхалагічных асаблівасцяў) ўплываць на характар працякання і функцыянавання іншых псіхалагічных з'яў. Кожны прадстаўнік той ці іншай нацыянальнай супольнасці думае, перажывае, вядзе сябе, гаворыць і дзейнічае так, як дыктуюць яму яго этнічная асяроддзе і шматгадовы вопыт нацыянальнага развіцця.

- найважливым уласцівасцю нацыянальна-псіхалагічных асаблівасцяў з'яўляецца **немагчымасць прывядзення іх своеасаблівасці да нейкага агульнага назоўніка**. Здавалася б, для больш выразнага выказвання спецыфікі нацыянальна-псіхалагічных асаблівасцяў можна было б узяць псіхалогію і формы яе праявы ў прадстаўнікоў якой-небудзь нацыянальнай супольнасці ў якасці своеасаблівага эталона для параўнання. Аднак даследаванні расійскіх і замежных навукоўцаў паказваюць, што практычна гэта немагчыма. Метадалагічна ж аддаваць прыярытэт у псіхалагічным развіцці прадстаўнікам канкрэтнага этнасу проста няправільна.

- Нацыянальна-псіхалагічныя асаблівасці людзей, акрамя таго, слаба схільныя непасрэднаму ўздзеянню аб'ектыўных абставінаў. Таму, па-трэцяе, яны **валодаюць** яшчэ і вялікі ў параўнанні з іншымі псіхалагічнымі з'явамі кансерватыўнасцю і ўстойлівасцю.

- неад'емнай уласціваасцю нацыянальна-псіхалагічных асаблівасцяў з'яўляецца іх **разнастайнасць**. У кожнай канкрэтнай супольнасці нацыянальная спецыфіка псіхічных працэсаў і станаў, ўзаемадзеяння, узаемаадносін і зносін мае свае асаблівыя характарыстыкі, што ўскладняе іх успрыманне, вывучэнне і асэнсаванне. Аднак рабіць гэта цалкам можна, калі ажыццяўляць параўнанне з адна тыпнымі характарыстыкамі прадстаўнікоў іншых нацый і народнасцяў.